

Bacher Izidorné

Ez édesanyámnak, Bacher Helénnek egy leánykori képe. Akkor ő Alschuch Helén volt még. Azt írja, hogy Borszék-Szászrégeni fényképész képe, 1904-ben. Azt hiszem, 1905-ben ment férjhez. Nem emlékszem erre a ruhájára. Én már csak rendes ruhára emlékszem, amikor olyan ruhákban járt. Anyám se volt pongyolás. Mindig végiggombolós ruhái voltak. Mi nem voltunk pongyolások és papucsosok soha. Papucs a hálósobától a fürdőszobáig, a fürdőszobából már ruhában jött ki. Szóval, ezt anyámtól tanultam. Anyukám nyolc évet járt zárdába Gyergyószentmiklóson. Még végzett kétéves nem tudom, mit, szóval kapott tanítónői képesítést. Magyar képesítése volt,

természetesen. Mikor hazament, akkor mondta, hogy 'Na, megyek valahol állást keresni'. A nagyapám ott lakott Gyergyóvárhegytől pár kilométerre, a hegyoldalban, színromán faluban. És kétségbe volt esve, hogy egy leánygyermek idegenbe menjen állásba, Marosvásárhelyre vagy valahova. Abban az időben ez egy elképzelhetetlen valami volt. És nagyapa nem engedte. S akkor anyám sírt, s mondta: 'Akkor miért hagytál, hogy tanuljak?' Azt mondta: 'Hallgass ide! -- így mesélte anyám --, ha jól megtanultad a leckét magyarul, perfekt beszélsz románul, itt van egy négyelemis iskola -- ott [Gyergyó]Alfaluban volt román iskola --, menj el az igazgatóhoz, kérdezd meg, hogy nem tud-e téged alkalmazni.' Anyámnak nem volt kiútja, elment, és felvették, és akkor ott tanított. Volt egy igazgató, egy tanító és egy román tanítónő, úgyhogy elért még anyuka, mert gyermek volt elég. És akkor románul tanított anyuka, de nem sokáig, mert jött apuka, és férjhez vitte. És akkor nem volt divat, hogy egy nő, ha férjhez megy, menjen munkába. Apám anyámat dolgozni nem engedte mint tanítónő, ő [apuka], ugye, azt mondta, hogy 'Te ezt hogy gondold? Az emberek mit mondanak, hogy egy feleséget nem tudok eltartani?'. Hat év korkülönbség volt a bátyám [1905] és énközöttem. Nem akart anyám több gyereket, és ő már akkor olyan modern és ügyes volt -- pedig akkor még nem volt antibébi [fogamzágátló tabletta]. Apámnak kellett egy leányka. Anyám ellenállt hat évig, és aztán beadta a derekát, és állapotos lett, úgy születtem én hat év után. És akkor történt a balhé, mert állítólag öt kilós voltam és gyönyörű, és amikor apámnak a kezébe adtak, bement anyámhoz, és mondta, hogy 'Fiam, édes, hát ezzel a kinnal miért nem szültél még egy ilyen gyönyörű gyermeket?'. És anyám úgy megharagudott, hogy három napig nem beszélt. Mert három napig kínlódott. Volt egy bábaasszony falun, akiről a végén kisült, hogy nem is volt bábaasszony. Három napig kínlódott, de nem volt semmi probléma. Anyuka háziasszony volt. Minden nagyünnepet meg szoktak tartani a zsidó vallás szerint. Pénteken délelőtt anyuka megfőzte a péntek esti vacsorát -- hogy az mi volt, attól függött, hogy nyár volt vagy tél volt --, és főzött szombatra is. Péntek este volt friss vacsora -- nálunk [zsidóknál] mindig minden ünnep este kezdődik, és másnap, mikor a csillag feljön, akkor megy ki az ünnep. Például nagyon szerettük a halat, és péntek este kocsonyás hal volt, és tea, aki akart, és kalács. De az nem tejes kalács volt, hanem vízzel megdagasztott kenyértészta. A differencia csak az volt, hogy nullás lisztből volt csinálva az a kalács, és meg volt fonva hosszúkásra. A családban mi ezt kalácsnak mondtuk. Egy rendes szombatra két kalácsot sütöttek. És mindig úgy volt, hogy a kalácsot egymás mellé szokták tenni, le volt takarva egy terítővel, és apám azt levette és megszelve, és mindenkinek adott egy kis darabot. Ezzel kezdődött. De mi nem mártottuk bele sóba. Mártani egyszer mártottunk, újév napján [Ros Hásáná]. De akkor nem sóba, hanem egy kicsi tálba volt méz téve, mindenkinek adott apuka egy falatkát. Ez egy szimbólum, hogy az újév édesen és jól kezdődjön. Mi kicsi család voltunk, négyen maximum, mert nem mindig volt a bátyám otthon.